

Бојан Станковић*
Организација јапанске
Либерално демократске партије**

Апстракт

Рад има за циљ анализу организације најуспешније јапанске политичке партије, Либерално демократске партије. У првом делу рада се разматра формална партијска организација, на начин на који је она одређена највишим партијским актом, Уставом. У другом делу рада се разматра функционисање партијске организације у пракси, стварна расподела моћи између партијских органа, те настанак, узроци и историјски развој ових односа. Акцент се ставља на историјско-институционалну интерпретацију ових институција, процеса и односа. У оквиру такве анализе нарочита пажња се поклања анализи институција коенкаиа, партијских фракција, Савета за истраживање политике, те улози партијског руководства. Истовремено, разматра се и однос партијске организације са егзогеним факторима, пре свега са изборним системом и улогом владе, а преко њих и целим политичким системом. Пажња се поклања и реформским потезима који мењају природу унутарпартијских институција. На крају се врши процена карактера и успешности функционисања партијске организације, те њеног доприноса изборном успеху и дуговечности ЛДП.

Кључне речи: Јапан, Либерално демократска партија, изборни систем, партијска организација, коенкаиа, фракције, Савет за истраживање политике, историјски институционализам.

1. Увод

Либерално демократска партија је једна од најуспешнијих политичких партија на свету узимајући у обзир критеријум изборног резултата и периода учешћа у вршењу власти. Од свог настанка 1955. године до данас на власти није била укупно четири године. Циљ овог рада је да анализира унутарпартијску организацију и структуру моћи, да размотри узроке настанка и формативни пут партијских органа и центара моћи, те да утврди да ли, и у коликој мери, управо таква организација производи изборни успех ове партије.

Либерално демократска партија је настала 1955. године спајањем двеју конзервативних партија, Либералне партије коју је предводио Шигеру Јошида и Демократске партије Јапана Ичира Хатојаме. Нова партија је победила на изборима исте године и повела Јапан на пут економског опоравка и повратка у међународну заједницу. Партија је побеђивала и на свим наредним изборима за Представнички дом и вршила непрекидно власт, самостално или као доминантни члан коалиције, све до 1993. године. После једанаестомесечне паузе опет долази на власт, те у коалицији са Коменто партијом влада све до првог правог изборног

* Сарадник Института за азијске студије, Београд

** Рад је примљен 19.12.2014.

бродолома 2009. године¹. Упркос већинском очекивању последичног распада партије, након само три године у опозицији, ЛДП остварује историјски најубедљивију победу на изборима 2012. и 2013. године, а влада предвођена њеним председником Шинзому Абеом, на крилима новостворене већине у оба дома јапанског Дијета, покреће нови талас свеобухватних економских и политичких реформи. Због оваквих изборних успеха ЛДП се често назива и генеричким појмом „партија на власти“, теоретичари је често посматрају као јединствен случај који нема пуно компаративних узора, а опште је место да свој утицај и изборни успех црпе из симбиотске везе конзервативних политичара, бирократије и представника главних интересних група, која постоји од самог настанка партије, а затим и из изборног система, идеолошке флексибилности, те хроничне слабости опозиције².

Изборни систем за изборе за јапански Представнички дом, који је био на снази од 1946. до 1993. године, је био систем непреносивог појединачног гласа у вишечланим (два до шест мандата) изборним јединицама средње величине. 1993. године је уведен мешовити изборни систем за Представнички дом, у коме се 300 посланика бира по простом већинском систему у исто толико изборних јединица, а 180 по пропорционалном систему затворених листа у 11 изборних јединица. 2001. године мешовити систем је уведен и за изборе за Саветнички дом, па се 73 посланика бира по систему непреносивог појединачног гласа у 47 префектуралних изборних јединица, а 48 посланика по пропорционалном систему отворених листа у једној националној изборној јединици. Додатно, овим реформама донети су нови прописи у вези са финансирањем партија, тако што је прописано да јавна средства додељена за изборне активности морају да прођу кроз партије, а не мимо њих, а урађена је и нова мапа изборних округа. Иако су теоретичари сматрали да ће овакав систем довести до корених промена у политичком и партијском систему Јапана, скорије анализе показују да се то није у потпуности десило. Зато ћемо уз анализу основних партијских органа ЛДП, њиховог развоја и функционисања, покушати да утврдимо и узроке њиховог опстанка, као и њихов однос са политичким системом.

Као упутство за истраживање организације и унутрашњег функционисања ЛДП користит ćemo опште разматрање о партијској организацији у студији „Партије и партијски системи“ Владимира Гоатија, који наглашава да „формална структура власти у партији – прописана најчешће у одговарајућим документима (статутима, правилницима) – означава систем односа (права, дужности, овлашћења) између виших и нижих органа, а неформална структура моћи говори о стварном односу између партијских нивоа“³. Зато ћемо прво да размотримо формални партијски органиграм тј. пирамиду партијске организације од врха до дна, а затим и стварну расподелу моћи између партијских органа, са нарочитим освртом на историјски развој ових односа.

1 Педесетих и шездесетих година ЛДП је освајао натполовичне већине на изборима за Представнички дом, док је седмдесетих и осамдесетих година парламентарну већину, по правилу, формирао са неопходним мањим бројем независних посланика. Од 1996. године изборна подршка за ЛДП када побеђује износи између 28% и 48% освојених гласова, што претворено у мандате, због изборног система, износи између 230 и чак 300 места у Представничком дому (од 480). 2009. године због правог изборног краха у делу избора по већинском систему, ЛДП осваја само 119 мандата, у односу на 308 мандата Демократске партије Јапана. На последњим изборима 2012. осваја 43% по већинском систему и 28% по пропорционалном, те укупно 294 мандата. На изборима за Саветнички дом ЛДП је имао нешто мање успеха. Први пут их је изгубио од Социјалистичке партије Јапана 1989. године, а касније и од Демократске партије Јапана, 2004. и 2007. године. Изборну већину партија је повратила 2010. године, а 2013. године и управљачку, и то са двотрећинском већином – 65 од укупно 242 места. М. Alvarez-Rivera, *Parliamentary Elections in Japan*, 10 December, 2014, <http://www.electionresources.org/jp/>, (Accessed 10 December 2014)

2 J.A.A. Stockwin, *Dictionary of the Modern Politics of Japan*, London and New York, RoutledgeCurzon, 2003, p. 204

3 В. Гоати, *Политичке партије и партијски системи*. Подгрица, Центар за мониторинг, 2007, стр. 29.

2. Партијски органиграм

Прво ћемо да размотримо формалну партијску организацију онако како је она одређена највишим партијским актом, Уставом, који је први пут усвојен 1955. године, а у међувремену редигован 38 пута, најзначајније 1996. године, а последњи пут 2009. године⁴.

2.1. Извршни органи

Председник партије има врховну одговорност за партију, представља је и надгледа. Партија може да именује и потпредседника који ће да му помаже и да га замењује у случају спречености. Потпредседника бира председник партије, а потврђује Партијска конвенција. Председник се бира у складу са Правилима за избор председника, која нису део Устава. У случају да више од половине партијских чланова Дијета и по један представник из сваке од префектуралних партијских огранака затраже избор новог председника, ови избори се морају одржати. Мандат председника траје три године и може се вршити максимално у два узастопна мандата. У случају ванредних председничких избора мандат тако изабраног председника траје само до краја мандата његовог претходника који је изабран на редовним изборима. Правила за избор председника партије⁵ су засебан документ који је први пут донет 2002. године, а ревидиран 2007. године. Кандидат на председничким изборима може бити особа коју предложи бар двадесет парламентарца. Председник постаје онај кандидат који освоји већину гласова изборног тела. Изборно тело чине чланови Дијета и, на посредан начин, гласови свих чланова који су плаћали чланарину у претходне две године, те чланова Либералног националног конгреса и Националне политичке асоцијације. У овој специфичној врсти примарних избора, свака префектурална партијска организација, користећи систем изборних количника, расподељује гласове председничким кандидатима, пропорционално добијеним гласовима локалних бирача. Уколико већина за избор председника не постоји у првом кругу избора, организује се други круг са двојцом кандидата који су освојили највише гласова, а победника бирају само чланови Дијета. У случају једнаког броја гласова у другом кругу коначну одлуку доноси Административни комитет Штаба за партијску организацију, који спроводи и остале изборне активности. Ово тело има једанаест чланова које поставља председник партије из редова чланова парламента, на трогодишњи мандат.

У обављању партијских послова председнику партије помаже генерални секретар и највише тридесет заменика генералног секретара. Генералног секретара поставља председник партије, а потврђује Генерални савет. Генерални секретар управља Секретаријатом Штаба за партијску организацију и то са четири канцеларије: кадровском, финансијском, истраживачком и међународном.

У циљу јачања и унификације партијске организације основан је Штаб за партијску организацију, а у циљу промоције партијских односа са јавношћу Штаб за односе са

⁴ Део Устава ЛДП посвећен партијској организацији, који ћемо у целини анализирати у овом поглављу је преузет са званичне веб странице ЛДП. Liberal Democratic Party of Japan, *The Constitution of the Liberal Democratic party*, 2009, available at: <http://www.jimin.jp/english/about-ldp/constitution/index.html>, (Accessed 10 December 2014)

⁵ Liberal Democratic Party of Japan, *Rules for election of President*, 2007, available at: <http://www.jimin.jp/english/the-president/rules/index.html>, (Accessed 10 December 2014)

јавношћу. Председнике ова два тела такође поставља председник партије, а потврђује Генерални савет. У оквиру Штаба за партијску организацију постоји шест одељења, од којих су најважнија: Одељење за политике интересних група, са петнаест организационих комитета који подражавају композицију кабинета; те Одељење за партијску организацију, које пак чине три целине: Депарتمان за чланове локалних скупштина, Архивски центар и Канцеларија за јапанске држављане у расејању. Све директоре и заменике директора ових одељења и комитета поставља председник Штаба за партијску организацију, а потврђује Генерални савет.

Комитет за парламентарне послове управља партијским активностима у Дијету, његовог председника поставља генерални секретар партије, а потврђује Генерални савет.

Одбор партије свеобухватно координише активности партијских тела, осмишљава партијску стратегију и стара се за обављање партијских обавеза. Одбор сачињавају председник партије који председава Одбором, затим, потпредседник партије, генерални секретар, председник Генералног савета, председник Савета за истраживање политике, председник Савета за изборну стратегију, председник Генералне скупштине чланова партије у Саветничком дому, те генерални секретар за ЛДП у Саветничком дому. Основано је и тело које се зове Састанак за везу Одбора којег чине управници свих партијских тела, а које се састаје због координације партијских активности.

Осим поменутих, у извршне органе спадају и Комитет за финансије – седмочлано тело које управља партијским финансијама, састављено од седам чланова које поставља председник партије уз потврду Генералног савета – те партијски бирои за људске ресурсе, финансије, информисање и међународне односе.

2.2. Органи који доносе одлуке

Партијска конвенција је врховно партијско тело које сачињавају сви чланови Дијета, те по четири делегата из сваке од Префектуралних федерација партијских огранака, међу којима увек мора бити по један представник омладинске и женске секције. Редовну Конвенцију једном годишње сазива председник партије, уз сагласност Генералног савета, а ванредна се може одржати ако за то постоји захтев Заједничког пленарног састанка чланова оба дома Дијета или пак једне трећине префектуралних партијских организација. Одлуке се доносе обичном већином присутних, а у случају нерешеног резултата одлучује глас председника Конвенције, који се бира пре почетка заседања. Конвенција одобрава нацрт партијског буџета и врши надзор над финансијским пословањем партије.

Заједнички пленарни састанак чланова оба дома Дијета се састаје ако то затражи бар једна трећина парламентарца, а важан је и зато што у ванредним ситуацијама може да замени Конвенцију, али у том случају одлучује двотрећинском већином свих посланика. Одлуке се у редовној процедури доносе обичном већином присутних, а у случају нерешеног резултата одлучује глас председника овог тела који се бира гласањем у самом телу.

Генерални савет одлучује о важним питањима која се тичу управљања партијом и парламентарним пословима. Састављен је од укупно 31 члана и то: четрнаест чланова који се бирају међу посланицима Представничког дома, шест чланова који се бирају међу посланицима Саветничког дома, те једанаест чланова које номинује председник партије.

Председник и не више од девет потпредседника овог тела се бирају између свих чланова овог тела, у њему се одлучује простом већином присутних, а у случају нерешеног резултата одлучује глас председника.

2.3. Остали партијски органи

Савет за истраживање политике је тело у коме се планови и предлози разматрају пре него што буду усвојени као партијска политика. Састављен је од чланова Дијета, те других искусних и учених људи које шаље председник партије. Овим телом руководи председник кога поставља председник партије, а потврђује Генерални савет. Председник Савета надгледа управљање овим телом, а у раду му помаже до петнаест потпредседника, које поставља уз потврду Генералног савета. У оквиру овог тела постоји Комисија за разматрање партијске политике, којом председава председник Савета и која има до двадесет других чланова из редова чланова Савета, а све одлуке морају бити разматране у овом телу пре него што постану званичне одлуке Савета. За потребе послова истраживања, студирања и креирања партијских политика, у оквиру Савета постоји тринаест одељења, која су разврстана по узору на државна министарства, а сваким одељењем управља директор, те већи број заменика, који се сви бирају од стране председника Савета, уз потврду Генералног савета. Све одлуке донесене у овом телу се саопштавају Одбору и Генералном савету, који мора да одобри те одлуке.

За потребе формулисања свеобухватне партијске стратегије основан је Штаб за изборне стратегије, којим, у функцији генералног директора, управља председник партије, а уз њега, у овом телу се налазе и потпредседник партије, генерални секретар, председник Комитета за изборну стратегију и још тридесет особа по избору председника. У оквиру штаба постоји Савет за изборну стратегију, коме је у надлежности организовање и спровођење свих активности везаних за изборни процес – како у вези са истраживањем и формулисањем изборних стратегија, тако и у вези са припремом и избором кандидата за функције – те координација рада партијских тела у време избора. Председника овог тела поставља председник партије, уз сагласност Генералног савета.

За унапређење партијске кадровске политике основан је Комитет за људске ресурсе, који може да има до седам чланова које поставља председник партије, а потврђује Генерални савет.

У циљу одржавања партијске дисциплине и промоције партијског духа, те спровођења истражних радњи и изрицања похвала и казни, основан је Етички комитет партије, који је састављен од осамнаест чланова који се бирају на партијској Конвенцији и то: осам из Представничког дома, четири из Саветничког дома, два бивша парламентарца на предлог председника партије, те четири угледне особе које нису из претходне три групе, а које такође предлаже председник партије. Заседања Комитета сазива генерални секретар партије, уколико претходне истраге нижих органа овог тела докажу да постоје основане сумње да је члан партије прекршио Правила партијске дисциплине, а нарочито неку од одредаба Етичке повеље, која је део тих правила.

Централни Институт за политику има за циљ унапређење знања и способности чланова партије, откривање и стварање компетентних државних, регионалних и локалних лидера. Највиша позиција у Институту је позиција канцелара коју врши председник партије, а који додатно бира председника и професоре Института.

2.4. Тела за парламентарне послове

Генерална скупштина чланова Представничког дома и Генерална скупштина чланова Саветничког дома – ова тела чине сви парламентараци из ЛДП у доњем односно горњем дому, а служе за разматрање питања партијске политике у Дијету; телима управљају председници и до три потпредседника, који се сви бирају унутар ових тела. Одлуке се доносе простом већином присутних, а у случају нерешеног резултата, одлуку даје глас председника.

Партијске позиције и комитети у Саветничком дому – у циљу промоције партијских активности у Саветничком дому се оснивају специјализоване позиције Генералног секретара, председника Политичког одбора и председника Комитета за парламентарне послове, те други неопходни функционерски положаји. На све ове позиције се долази гласањем свих чланова Генералне скупштине чланова Саветничког дома.

2.5. Регионалне партијске организације

Партијски огранци се оснивају по територијалном принципу на нивоу округа, градова и села, затим постоје индустријски огранци, те огранци на нивоу изборних округа, и то засебно за сваки изборни дистрикт за оба дома парламента, а разликују се и у зависности од врсте избора. У циљу стварања јединственог система партијских огранака, на нивоу сваке префектуре постоји Префектурална федерација партијских огранака, која мора имати канцеларију са бар једним запосленим службеником. Оне служе као веза са Штабом за партијску организацију, који одобрава стварање и распуштање партијских огранака, усвајање и ревизију докумената и пријем чланова.

2.6. Чланство

Да би неко постао члан мора да поднесе захтев за то, уз препоруку неког активног члана, локалном партијском огранку, који онда то шаље Префектуралној федерацији, која након спроведеног разматрања шаље предлог Штабу за партијску организацију, који доноси коначну одлуку о прихватању или одбијању захтева, као и у случају оставке или добровољног напуштања партије. Процењује се да данас ЛДП има око 800 хиљада чланова, да је историјски највише имала средином седамдесетих година, око 1,5 милиона, те да се тренд опадања броја чланова наставља и данас, упркос успешном наступу на изборима 2012. и 2013. године⁶.

⁶ R. Pekkanen, *The 2012 Japanese Election Paradox: How the LDP Lost Voters and Won the Election*, Washington, The National Bureau of Asian Research, 2013, available at: http://nbr.org/downloads/pdfs/PSA/Pekkanen_Commentary_121812.pdf, (Accessed 10 December, 2014)

3. Развој партијске организације и унутарпартијска расподела моћи

Развој партијске организације и расподелу моћи унутар ЛДП анализираћемо широко се ослањајући на студију Елис Краус и Роберта Пеканена „Успон и пад јапанске Либерално демократске партије“, будући да је реч о једној од најисцрпнијих теоријско-емпијских анализа функционисања ЛДП новијег датума, која је доступна на енглеском језику. Анализу функционисања партијске организације ЛДП Краус и Пеканен врше из перспективе историјског институционализма, превазилазећи ограничења дотадашњих објашњења ове организације, која су се заснивала или на културолошким интерпретацијама – према којима је партијска организација само одраз шире јапанске друштвене организације, у којој се примат даје принципима хијерархије, сениоритета и консенсуалности⁷ – или као искључива последица јапанског изборног система који је био на снази од 1947. до 1993. године⁸. Они користе три аналитичка концепта: комплементарности институција – они сматрају да истовремено функционисање двеју или више међузависних институција може да оснажи сваку од њих и да продужи њихов заједнички век функционисања, без обзира да ли су креатори тих институција имали такву намеру; затим секвенционирања – према коме редослед политичких догађаја и одлука може пресудно да утиче на каснији развој политичких процеса и организација; те концепт условљене путање, и то нарочито негативних екстерналија (мада повремено и позитивних реакција) – према коме одлуке и активности, које су дале позитивне резултате у почетном периоду примене, настављају да се примењују и поред новијих и ефикаснијих, услед све већих трошкова које повлачи промена⁹. Они налазе да су за свеобухватно разумевање функционисања ЛДП најважније четири институције: коенкаи, фракције, Савет за истраживање политике и партијско руководство, па ћемо сада анализирати сваку од њих.

3.1. Коенкаи

Коенкаии су локалне групе за мобилизацију изборне подршке личностима посланика и кандидата на изборима и формално не представљају део партијске организације.

Конекаи је истовремено основни канал којим се усмерава материјална и свака друга подршка кандидатима на изборима, али и обећана државна помоћ бирачима када кандидат дође до функције, а служи и као средство изражавања захтева бирачке базе према кандидату и политичкој партији. Постоје два важна разлога стварања коенкаиа: са једне стране, кандидат се морао ослањати на личне мреже за подршку у оквиру своје изборне јединице, а не на партијске, јер се за мандат борио не само против других партија већ и против кандидата из сопствене партије, а са друге стране, рестриktivна правила

7 Некада веома актуелан приступ који партијску организацију, а пре свега постојање фракција и клијентелитичког система, објашњава као нешто специфично јапанско, доживео је низ савремених критика, пре свега са становишта немогућности оваковог приступа да објасни еволуцију партијских институција, те чињенице да онемогућава било какву компаративну анализу, а пориче и могућност постојања индивидуалне воље политичких актера. М. Kohno, *Rational Foundations for the Organization of the Liberal Democratic Party in Japan*, *World Politics*, Vol. 44, No. 3, 1992, pp. 375-381

8 E. Krauss and R. Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP – Political Party Organizations as Historical Institutions*, Kindle Edition, Ithaca and London, Cornell University Press, 2011, Available at: <http://www.amazon.com>, (Accessed 9 august, 2014), Ch. 1

9 Ibidem

изборне кампање су увелико ограничавала врсте активности којима се могао бавити сам кандидат¹⁰. Иако коенкаи није део партије, те партијска припадност и припадност коенкаиу неког од партијских кандидата не морају да се подударају, он је важан чинилац укупног функционисања ЛДП. То нарочито постаје јасно ако се узме у обзир да постоји високи степен персоналног преклапања чланства и руководства у коенкаиу, локалним партијским огранцима и изборним штабовима ЛДП. Због строгих законских ограничења, кандидат мора бити опрезан у начинима прикупљања изборне подршке, па је зато један од начина агитације остављање по страни политичких питања и просто обављање уобичајених дневних активности са члановима коенкаиа, као што је боравак на пијаци, аутобуским стајалиштима, одлазак на екскурзије, организовање обука и радионица, бављење спортским активностима. Кандидат долази на рођендане, свадбе и сахране чланова његовог коенкаиа, а оваквих догађаја у току године може да буде и више хиљада¹¹. У време избора повећава се број политичких трибина и саветовања, догађаја на којима се сакупљају новчана средства, а кандидати отворено представљају личне користи за своје бираче, од обећања запослења или школовања, па све до значајних инфраструктурних и привредних инвестиција. Важно је истаћи да кандидат нема само један коенкаи већ је реч о мрежама група за подршку које су организоване на принципима личних веза са кандидатом, географском принципу или пак функционалном (занимање, пол, старост) и све ове врсте постоје истовремено, те један кандидат може да има подршку и више стотина коенкаиа¹². Јасно је да је за спровођење свих ових активности потребно изузетно много финансијских средстава па ови процеси отварају простор за појаву корупције и незаконитог манипулисања финансијским и јавним средствима, због чега је свака изборна реформа углавном усмерена на то да уведе ред у овом пољу. Коенкаи доводи до феномена наследности политичких функција, будући да функционер који одлази у пензију најчешће предаје свој коенкаи свом наследнику, а о тој чињеници најбоље сведочи податак да чак 40% чланова Представничког дома чине тзв. наследни политичари¹³. Будући да је сваки коенкаи везан за личност изборног кандидата ово доводи до персонализације изборног система и изборних кампања и слаби утицај политичке партије и партијске идеологије¹⁴. Иако су постојала очекивања да ће промена изборног система довести до промене начина прикупљања изборне подршке и до последичног смањења улоге, па чак и до нестанка коенкаиа, то се у пракси није десило. Краус и Пеканен налазе да, иако је дошло до модификација у природи односа изборних кандидата и њихове бирачке базе, сама институција коенкаиа је и даље веома важна за обезбеђивање изборне подршке. Они то доказују чињеницом да је број чланова коенкаиа, иако у паду, још увек био већи 2010. године него пре четрдесет година, те да се може говорити само о делимичном смањењу њиховог утицаја, у оноликој мери у коликој промене комбиновано доносе нови изборни систем, промене навика и оданости бирача, те повећање утицаја партијског маркетинга, до кога долази повећањем улоге телевизије и интернета¹⁵. Они сматрају да је настанак и опстанак коенкаиа исход изабраног изборног система 1947. године и чињенице да су политичари већ имали развијене коенкаие у моменту настанка партије, те је било све теже напустити тај институт, који је осведочено доносио добре изборне резултате. Због тога постоји вероватноћа да би партија данас била много централизованарија да је редослед примене изборних система био обрнут. Додатно, у сагласности са концептом комплементарности

10 Ibidem

11 Ibidem

12 Ibidem, Ch. 2

13 Ibidem

14 Ibidem

15 Ibidem, Ch. 3

институција, они повезују значај коенкаиа са, и даље, веома рестриктивним Законом о изборима на јавне функције са једне стране, те развојем фракција са друге, јер су управо примарни партијски председнички избори 1978. године указали на сву корист које фракције могу имати од коенкаиа, те су се тиме ове институције међусобно ојачале¹⁶.

Упркос повећању улоге партијских огранака у новије време и опадању броја чланова коенкаиа, изборни пораз 2009. године је показао да су они и даље веома значајни, јер су своја места задржали углавном они посланици који су имали јаке коенкаие¹⁷.

3.2. Фракције

За фракције се у случају ЛДП може слободно рећи да су основне организационе јединице ове партије. Оне се уобичајено окупљају око личности кандидата за важне партијске и државне функције и често ступају у огорчене међусобне борбе које повремено могу да дестабилизују партију па чак и угрозе њену владајућу позицију. Током времена фракције су развиле своју унутрашњу организацију и формализовале обрасце деловања и одлучивања.¹⁸ Чланови парламента који се окупљају у фракције могу да припадају само једној фракцији, а та припадност је јавна ствар и увек се јавно наводи, осим на изборним листама. Фракције су се прво развиле према линијама партија које су формирале ЛДП, али је после, као резултат међуфракцијских коалиција и договора, оваква подела у великој мери превазиђена. Већи део времена је постојало пет главних фракција, а данас уз три главне постоји и бар још шест мањих¹⁹.

Основне функције фракција у јапанском политичком систему до 1993. године су биле: 1. обезбеђивање номинација за нове кандидате и реизбора за активне функционере; 2. обезбеђивање дела финансијских средстава за изборне кампање кандидата и њихове коенкаие; 3. управљање каријерама и позицијама својих чланова кроз преговоре са представницима осталих фракција о партијским, парламентарним и владиним функцијама; 4. пружање информација и експертске помоћи кандидатима у њиховим односима са бирачким телом; 5. пружање сталне и стабилне изборне подршке лидеру фракције током преговора о унутарпартијским функцијама²⁰. Краус и Пеканен сматрају да су се фракције у ЛДП развиле на овај начин због начина избора партијског руководства и чињенице да у том процесу примат имају чланови Дијета. Председник партије је рачунао на изборну подршку парламентарца чланова своје фракције, а заузврат им је стављао у изглед финансијске

16 Ibidem

17 Ibidem

18 По узору на саму партију, свака од пет главних фракција основала је позиције генералног секретара, председника Извршног савета и председника Савета за истраживање политике, а некадашњи ad hoc принципи сарадње и преговарања између фракција подлежу све обимнијем сету институционалних правила и процедура. Kohno, *Rational Foundations for the Organization of the Liberal Democratic Party in Japan*, p. 373

19 Савет за политичку анализу – *Seiwa Seisaku Kenkyukai* – је тренутно најјача и броји више од осамдесет чланова Дијета. Основао ју је Нобусуке Киши, а њени председници су били и јапански премијери Такео Фукуда, Какуеи Танака, Јоширо Мори, Јуниџиро Коизуми, Јаусуо Фукуда и актуелни премијер Шинзо Абе. Данас је предводи бивши министар спољних послова Нобутака Мачимура. Друга по утицају је Хеисеи истражни савет – *Heisei Kenkyukai* – коју је основао Шигеру Јошида, и која је водила партију и државу седмдесетих и осамдесетих година. Њени председници су били и премијери Еисако Сато, Какуеи Танака, Нобору Такешита, Ријутаро Хашимото, а данас је води Фукуширо Нукага. Трећа по утицају је Асоцијација великог резервоара – *Kochikai* – чији је оснивач такође Шигеру Јошида, а њени лидери су били јапански премијери Хајато Икеда и Киичи Мијазава, а данас је предводи министар спољних послова Фумио Кишида. Фракцију Икокаи предводи бивши премијер Таро Асо, а Шисуйкаи бивши министар економије Тошихиро Никаи. A. Mie, "As LDP rides high, are factions bidding time?" *The Japan Times*, 18. May, 2013, available at: <http://www.japantimes.co.jp/news/2013/05/18/national/politics-diplomacy/as-ldp-rides-high-are-factions-biding-time>, (Accessed 10 December, 2014)

20 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 5

и политичке користи, које су се огледале у додатном финансирању и логистичкој помоћи локалних изборних кампања²¹. Важне функције су се делиле сагласно принципима поделе моћи између фракција, међуфракцијског реципроцитета и баланса, те сениоритета, па је члан фракције који је имао више фракцијског стажа имао и више шансе за избор на више функције у фракцији, партији и држави²². Истовремено, недостатак јасније идеолошке или програмске утемељености фракција се може пронаћи у већ разматраној чињеници да су се коенкаии развили пре настанка фракција, па је било погодно да се искористе за освајање изборне подршке²³.

Такео Фукуда је 1978. године, због заоштрене међуфракцијске борбе и низа корупционашких скандала, покушао да оснажи и централизује партију и ублажи утицај фракција, те је уведен систем примарних избора за председника партије, али је то само довело до даљег интензивирања међуфракцијских борби и пораста значаја коенкаиа. Председници фракција су тражили да њихови чланови могу припадати само једној фракцији, а заузврат су нудили фондове, помоћ коенкаиу и подршку за локалне изборе, што је готово у потпуности смањивало изборне шансе кандидатима који нису припадали некој фракцији. Због међуфракцијског сукоба 1993. године, ЛДП привремено губи и власт. Један од циљева изборне реформе и увођења мешовитог изборног система је био обуздавање утицаја фракција и унутарпартијске борбе за коју се веровало да слаби партију и повећава степен корупције и искварености читавог политичког система. Променом система, фракције губе функције номиновања и финансирања, будући да процес сада још чвршће контролишу, са једне стране партијско руководство, а са друге личности кандидата са својом индивидуално грађеном мрежом изборне и финансијске подршке. Фракције до данас задржавају важну улогу у процесу алокације функција у парламентарним комитетима, Савету за истраживање политике и у влади (на позицијама испод министарске), на које долазе фракцијски кандидати након низа сложених и дуготрајних преговора руководиоца фракција²⁴. Фракције такође задржавају и функцију информисања и обуке функционера. Оне немају више утицај на избор лидера какав су имале раније, а губе и могућност потпуне контроле расподеле функција у влади јер премијери одбијају да користе начело апсолутне пропорционалности, према коме се распоред фракција из парламента пресликавао у владу – некада је то било и до 91%, а после око 60% – што им често доноси већу моћ и популарност²⁵. Некада је било потребно да политичар одслужи пет или шест мандата да би постао члан кабинета, док данас може и са мање, а уместо савршеној фракцијској пропорционалности, предност се даје учешћу тзв. наследних политичара, жена и политичких експерата. Краус и Пеканен зато закључују да је изборни систем значајан чинилац обликовања фракција, али да није пресудан, што поткрепују доказима о вишеструким променама фракцијске организације и стратегија у периоду када је на снази био само један изборни систем²⁶.

За време боравка партије у опозицији, Комитет за реформу партије је 2011. године, уводећи систем отворених номинација за партијске положаје, покушао да смањи утицај фракција

21 Ibidem, Ch. 4

22 Председник партије, генерални секретар, председник Извршног савета и председник Савета за истраживање политике су биран из различитих фракција, а настојало се и да шеф Бироа за финансије не буде из фракције којој су припадали председник партије или генерални секретар. Kohno, *Rational Foundations for the Organization of the Liberal Democratic Party in Japan*

23 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 10

24 Ibidem, Ch. 5

25 Нарочито је Јуниџиро Коизуми покушавао да ослаби фракције довођењем својих људи који нису били чланови фракција. До тада су се сви новоизабрани чланови Дијета одмах учлањивали у фракцију, док је за време њега то први пут пало испод 80%. Ibidem, Ch. 5

26 Ibidem

и непопуларних наследних политичара, али то није дало никакве значајније резултате²⁷. Чињеницу да су фракције још увек важан чинилац унутарпартијске организације ЛДП, али и јапанског политичког система, поткрепљује податак да у актуелном сазиву Дијета ЛДП има 119 посланика који су ту први пут, те да је у првих шест месеци њих 60% приступило некој од седам тренутно постојећих фракција, упркос јавно декларисаној намери премијера Шинза Абеа да искорени фракционализам²⁸.

3.3. Савет за истраживање политике

Савет за истраживање политике је моћан партијски орган у коме се разматра и креира политика партије, а управо из овог органа се усмерава политичка каријера и експертиза чланова партије.

Имајући у виду да је ЛДП углавном на власти, политика креирана у овом органу постаје државна, а истовремено постоји обавеза партијских посланика да у Дијету гласају за владине законске предлоге који настају у Савету, без обзира на њихово лично мишљење о томе²⁹. Оваква обавеза је успостављена унутарпартијским документом који је познат под називом Акаги меморандум из 1962. године, који је неоспорно у напетости са чланом 41 Устава Јапана³⁰ који предвиђа да је Дијет највиши орган државне власти и једини законодавни орган. Разлози давања оваквих ингеренција једном партијском органу се могу пронаћи у покушајима пацификације губитничких фракција, затим борби за функције унутар партије и у кабинету, те покушају фракција да спрече утицај посланика ЛДП који нису припадали ниједној фракцији³¹. Кроз Савет се најбоље види специфичност партијске организације ЛДП, али и специфичности јапанског политичког система, јер имајућу у виду да су чланови Савета углавном бирократски експерти са сопственим везама са политичарима и економским интересима, то им омогућава положај који је јачи од положаја парламентарних комитета, али и министарстава, па се говори³² о настанку „племенског парламентаризма“ и „политичких племена“ (*zoku giin*)³³. У Савету се примењује принцип сениоритета, па тако посланик постаје члан након првог избора, на ниже управљачке функције долази након трећег избора, а на највише након петог³⁴. Један од разлога промене изборног система је био и покушај да се смањи улога Савета и моћних бирократа, за које се сматрало да су основа клијентелистичке и често корупционашке природе владајуће партије. Улога Савета ипак није значајно смањена, а разлози се налазе у чињеници да је и мешовити изборни

27 R. Pekkanen, *The LDP Rises Again*, Washington, Center for Strategic and International Studies, 2013, available at: http://csis.org/files/publication/130213_Japan_Chair_Platform_Pekkanen_LDP_Rises.pdf, (Accessed 10 December, 2014)

28 Mie, *As LDP rides high, are factions bidding time?*

29 Ограничења постоје и у области подношења законодавних предлога, па тако упркос законској одредби да је за предлагање закона довољан захтев бар двадесет парламентарара, у пракси чланови ЛДП предлог могу поднети тек када га одобре генерални секретар партије, председник Савета за истраживање политике, председник Генералног савета, те председник партијског Комитета за парламентарну стратегију. Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 7

30 *The Constitution of Japan, 1946*, available at: http://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html, (Accessed 10 December, 2014)

31 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 7

32 Kohno, *Rational Foundations for the Organization of the Liberal Democratic Party in Japan*, p. 373

33 Дobar пример како то функционише у пракси даје Реиџи Јошида, који описује случај Мунеа Сузукија, члана Представничког дома, који је 2002. године ухапшен због примања мита. Сузуки је био задужен за постизање унутарпартијског консензуса око политика које је Министарство спољних послова желело да спроведе, а заузврат је Сузукију достављало поверљиве дипломатске документе и омогућило уносан посао грађевинској компанији која је била блиско повезана са њим. R. Yoshida, *LDP policy panel calls the shots – not Diet*, *The Japan Times*, 16 March 2004, available at: <http://www.japantimes.co.jp/news/2004/03/16/national/ldp-policy-panel-calls-the-shots-not-diet> (Accessed 10 December, 2014)

34 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 7

систем задржао потребу за персонализацијом кампања, нарочито због дуалних листа и одредаба о најбољем губитнику, који је могао након изгубљених избора по већинском систему да се појави на пропорционалној листи; затим због чињенице да изборни систем за локалне изборе није промењен, па су локални кандидати и даље очекивали помоћ партије; те због чињенице да су ограничења изборног маркетинга и финансирања кампања остала на снази, па су се кандидати морали служити обећањима у кампањи и директним користима за изборно тело када су на власти³⁵. Од 1996. године чланови Савета могу да буду чланови неограниченог броја организационих јединица унутар Савета и то је најзначајнија последица новог изборног система, јер у изборним јединицама где са сада бира само један кандидат, он мора да стекне далеко већу изборну подршку и да због тога буде упућен у што више питања. Савет и даље задржава функцију креатора политике и партијских лидера и експерата, а задржавају се и принципи сениоритета и међуфракцијског преговарања у избору највиших функција у оквиру овог тела³⁶. Иако је премијер Коизуми, почетком овог века, себи приграбио право да именује министре са мање обзирања на дотадашња правила сениоритета и фракцијског баланса, те тиме одузео део законодавне моћи Савету, то је управо оснажило примену ових правила у расподели свих нижих функција укључујући и оне унутар Савета, како би се умирила партијска база и многобројне фракције, те ова правила постају свесни механизам одржања јединства партије и нови-стари извор моћи фракција³⁷. Извор моћи Савета је и чињеница да независни кандидат теже постаје експерт, али и теже долази до средстава којима би придобио бирачку базу. У складу са концептом секвенционирања, Краус и Пеканен сматрају да Савет не био толико значајан партијски орган да је мешовити систем уведен педесетих година, пре институционализације фракција и начела сениоритета, те да није донесен Акаги меморандум, а партија би била централизованија, онако како је то предвиђено њеном формалном организацијом³⁸.

Иако се у први мах чинило да је за време Коизумија ослабљен утицај овог тела, његов силазак са власти тумачен је управо као производ његове немогућности да се избори са партијском бирократијом у доношењу и спровођењу реформских закона³⁹. Иако је постојала теза да ће изборни пораз довести до слабљења улоге Савета, ова расправа је превазиђена самом чињеницом повратка ЛДП на власт⁴⁰.

3.4. Партијско руководство

Описани историјски процеси развоја децентрализованог одлучивања, моћи коенкаиа, Савета за истраживање политике и фракција производили су слабе партијске лидере, те слабе премијере који су се кратко задржавали на тој функцији. Један од циљева изборне реформе је био управо централизација партије и стварање јаких лидера.

Краус и Пеканен сматрају да прве праве промене настају у другој половини осамдесетих

35 Ibidem

36 Ibidem

37 Ibidem

38 Ibidem

39 Yoshida, *LDP policy panel calls the shots – not Diet*

40 Роберт Пеканен, у чланку написаном непосредно после победе ЛДП 2012. године, сматра да се партија ипак није значајније променила, те да ЛДП заправо није толико надмоћно победила колико су сви други изгубили, циљајући на лоше резултате владавине ДПЈ током претходне три године, непостојање друге јаче опозиционе партије, те одлуку бирача да гласају за мање зло. Он то поткрепљује ниском изборном излазношћу, затим чињеницом да је ЛДП на пропорционалном делу избора, где се гласа за партију, освојила готово исти број гласова као и 2009. године, те одликом већинског изборног система да малу већину у гласовима претвара у велику већину мандата. Pekkane, *The LDP Rises Again*

година растом утицаја телевизије, те порастом броја неодлучних бирача – до тада их је било око 30%, а после око 60%. Успеси премијера Накасонеа и првог премијера који није био из ЛДП, Морихира Хосокаве, се управо везују за добро спроведене медијске кампање, док се избори 1993. године називају „јапански телевизијски избори“⁴¹. Они зато закључују да би партијски лидери и премијери вероватно били много јачи да је утицај телевизије преовладао педесетих година, пре успона коенкаиа, фракција и Савета за истраживање политике. До даљег јачања улоге партијског лидера и премијера доводе реформе политичког система деведесетих година, а 2001. године је завршена и административна реформа, која је имала за циљ јачање улоге премијера проширујући му надлежности у области предлагања закона, регрутовања особља, економије и финансија – основан је Савет за економску и фискалну политику у оквиру кабинета, како би се у буџетским стварима заобишли и Савет за истраживање политике и државна бирократија при министарствима⁴². Мимо очекивања, Јунићиро Коизуми је победио на партијским изборима 2000. године, који су одржани по новим правилима, која су подразумевала претходно одржавање примарних избора на нивоу локалних партијских огранака. Разлог његове победе је лежао у великој мери у добро спроведеној медијској кампањи, али и страху од нарастајућег утицаја Демократске партије Јапана, те он постаје најјачи председник партије од њеног оснивања, о чему сведочи и његов петогодишњи премијерски мандат, током кога ојачава и функцију премијера, донекле слаби утицај фракција, те повећава и капацитет кабинета за спровођење реформи⁴³. Истовремено, као последица новог изборног система, за формирање парламентарних већина постају неопходне коалиције, па то додатно слаби утицај фракција, будући да се коалициони аранжмани склапају пре свега између лидера партија⁴⁴. Упркос свему томе, ЛДП 2007. године губи изборе за Саветнички дом, а 2009. године, након неуспешних влада које су предводили Шинзо Абе, Јасуо Фукуда и Таро Асо, губи и власт, док ДПЈ у коалицији осваја готово 75% мандата у Представничком дому. Краус и Пеканен закључују да се разлог неуспеха ЛДП 2009. године налази у незавршеној адаптацији на нова изборна правила, чији разлог опет лежи у отпору партијских институција насталих у старом систему. Парадоксално, јачање овлашћења председника партије је ојачало и саме ове институције јер је чланство у њима постало још вредније и траженије, за оне којима позиције председника партије и функције које он дели нису биле доступне⁴⁵.

Општеприхваћене прогнозе о пропасти ЛДП у опозицији су биле преурањене, будући да је партија, предвођена бившим неуспешним премијером Шинзом Абеом, на изборима 2012. и 2013. године однела убедљиве победе и поново преузела власт у већој мери него икада, а партијска организација у највећој мери преживела боравак у опозицији. У том смислу је занимљиво и тумачење Рејмонда Кристенсена који сматра да, иако се у партији председник уобичајено бирао као резултат фракцијских борби у којима је најјача фракција побеђивала, у време криза и скандала партија се увек окретала кандидатима који су имали већи степен популарности у јавности или пак најављивали корените реформе⁴⁶. Он наводи примере Такеа Микија 1974. године, Тошикија Каифуа 1989. године, те већ поменутог Јунићира

41 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 9

42 Ibidem

43 На изборима 2005. године он осваја 48% гласова и 61% мандата, до тада највише од оснивања ЛДП. Ibidem.

44 Да би се нагласила њихова моћ, коалициони партнери се често називају и екстерном фракцијом ЛДП. Stockwin, *Dictionary of the Modern Politics of Japan*, p. 206

45 Krauss and Pekkanen, *The Rise and Fall of Japan's LDP*, Ch. 9

46 R. Christensen, *Liberal-Democratic Party of Japan*, *Encyclopaedia Britannica*, 23 July 2013, available at: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/339041/Liberal-Democratic-Party-of-Japan-LDP/250579/Policy-and-structure>, (Accessed 10 December 2014)

Коизумија, а у ту матрицу би се могао уклопити и актуелни премијер Шинзо Абе, који је, иако прилично непопуларан само пет година раније, поново дошао на премијерско место, као промотер свеобухватне реформе политичког и економског система Јапана, у моменту када су се јапанско друштво и држава суочавали са последицама цунамија и нуклеарне катастрофе из марта 2011. године.

4. Закључак

У раду смо покушали да анализирамо организацију јапанске Либерално демократске партије, да утврдимо њене основне организационе јединице, њихове функције и историјски развој, како би смо утврдили карактер те организације, те степен у којем она доприноси политичким активностима и дугом опстанку на власти ове партије.

Анализирајући највиши партијски документ, Устав, стиче се утисак да организација ове партије углавном следи уобичајене норме партијског организовања и јако је тешко увидети суштину функционисања партије само на основу овог акта. Наиме, ако бисмо посматрали само формалну структуру, могло би се рећи да је партија у великој мери централизована, имајући у виду надлежности њеног председника, генералног секретара и Генералног савета, нарочито у области постављања, односно потврђивања, већине важних партијских функционера. Међутим, анализирајући стварну расподелу моћи у партији, видимо да је реч о изузетно децентрализованој партијској структури, у којој се за утицај и моћ боре мноштво центри моћи унутар партије, а да висок степен институционализације немају сви партијски органи већ само појединачни. Чак и уобичајене функције које партија обавља су децентрализоване у великој мери, тако да је историја партије и историја покушаја њене централизације. Оно што је извесно у формалној партијској организацији, те што се испоставља и у стварном функционисању партије, је значајно већа моћ посланичког клуба у односу на остале партијске функционере, осим у односу на председника партије, чија моћ у новије време значајно расте. Што се тиче осталих партијских институција највише се истичу: 1. коенкаии – групе за прикупљање изборне подршке личностима кандидата, као институција која уопште није део партије, а која, због законских ограничења активности кандидата у време изборне кампање, од партије преузима већи део функција у домену прикупљања изборне подршке; 2. фракције – које настају из разлика условљених историјским настанком партије из две мање партије, а које своју снагу добијају кроз процедуре избора партијског председника, те које преузимају на себе велики део партијских функција у вези са алокацијом политичког плена, пре свега у домену расподеле политичких положаја у партији и држави; 3. Савет за истраживање политике – који је статутарно мање битан орган, а у пракси је преузео партијске функције формулисања политике, повећао утицај парламентарног клуба у односу на партијско руководство, те постао нека врста неформалног државног законодавног органа и основа клијентелистичког политичког система, заснованог на спрези бирократије, политике и крупног приватног капитала. Оваква структура партије јој је обезбеђивала дубоку укорененост у јапанском друштву, широку бирачку базу, изборни успех, премијерску позицију њеном председнику, те дуговечност на власти, али је истовремено повећавала и простор за корумпирање система, чему сведоче бројни скандали, који су власти коштали велики број влада и премијера. Будући да је изборни систем појединачног непреносивог гласа у вишечланим изборним јединицама дуго времена перципиран као разлог настанка овакве владајуће партије и непостојања ефикасне опозиције, деведесетих година се приступило његовој

промени. Истовремено, доношене су унутарпартијске мере које су требале да ојачају снагу партијског руководства наоштрб фракција и партијског парламентарног клуба, а измењен је и дозвољени начин финансирања изборних кампања. Сматрало се да ће ове реформе довести до нестанка фракција и коенкаиа, те да ће створити централизовану партију са кохерентнијом политиком, јаке премијере и стабилне владе, те смањити корупцију и довести до свеопштег побољшања политичког система. Међутим, то се није у потпуности десило. Улога председника партије је стварно ојачала, али се то не може приписати само промени изборног система, него и другим факторима као што су пораст утицаја електронских медија у изборним кампањама, административне промене које су реализоване за време мандата премијера Коизумија, те кризни периоди кроз које је пролазило јапанско друштво. Иако се улога фракција, коенкаиа и Савета за истраживање политике смањила у односу на период пре двадесет година, она је и даље веома битна. Изборни бродолом 2009. године су преживели само партијски посланици који су имали јак коенкаиа, а број наследних политичара у Дијету је већи него икада. Фракције су и даље веома битне у расподели мандата у партији и држави, сада додуше за ниже функције и уз мањи степен поштовања начела међуфракцијског баланса и сениоритета, будући да председник партије шири своје право именовања највиших партијских и државних функционера, а има и већа овлашћења у односу на фракције због потребе договарања коалиционих влада. Иако се сада повећала улога партијског руководства у коначној формулацији законских предлога, Савет за истраживање политике је и даље битан чинилац у њиховом формулисању и специјализацији својих чланова за руководеће позиције, те је и даље значајан извор бирократске моћи. Трошкови учешћа у политици без коенкаиа и ван фракцијских организација и даље су превелики да би се нови кандидати тако лако одлучили да буду независни.

Показали смо на који начин су партијске институције стекле велику моћ током свог развоја и како су се у том процесу међусобно оснаживале, без обзира да ли је постојала свесна намера актера у овом процесу да се то деси, те ће зато свака будућа реформска политика у овој материји морати да понуди свеобухватна решења. Иако се сматрало да ће све ово да се промени изборним поразом ЛДП 2009. године, његов брзи повратак на власт је то демантовао, што додатно сведочи о снази институционализације ових партијских организационих делова, али и успешности садашње партијске организације као целине, те се може закључити да је управо таква организација значајан чинилац изборних успеха и дуговечности ове партије.

Bojan Stankovic **Organization of Japan's Liberal Democratic Party**

Abstract

The article analyses the organization of the most successful Japanese political party, the Liberal Democratic Party. In the first part, the article analyses the formal party organization, in a way that is determined by the most important party document, the Constitution. In the second part, the article analyses the functioning of the party organization in practice, the actual distribution of power among the party organs and the evolution of these organs and relations among them. Emphasis is placed upon the historical institutionalist interpretation of these institutions, processes and relations. According to that, the article focuses on the analysis of koenkai, party factions, the

Policy Research Council, and the role of the party leadership. At the same time, it considers the relation of the party organization to the exogenous factors, primarily the electoral system and the role of government. Special attention is given to the reform processes that change the nature of party's organizational units. The main conclusion of the article is that the party organization is very important factor of the electoral success and longevity of LDP.

Key words: Japan, politics of Japan, Liberal Democratic Party, party organization, electoral system, koenkai, factions, Policy Research Council, historical institutionalism.

Библиографија

Alvarez-Rivera M., *Parliamentary Elections in Japan*, 10 December, 2014, available at: <http://www.electionresources.org/jp/>, (Accessed 10 December, 2014)

Christensen, R., "Liberal-Democratic Party of Japan", *Encyclopaedia Britannica*, 23 July, 2013, available at: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/339041/Liberal-Democratic-Party-of-Japan-LDP/250579/Policy-and-structure>, (Accessed 10 December, 2014)

Ђурић, Ж., "Основне детерминанте и структура политичког система Јапана", *Српска политичка мисао*, бр. 1-2/2007, стр. 243-254.

Гоати, В., *Политичке партије и партијски системи*, Подогрица, Центар за мониторинг, 2007.

Ito, M., LDP – a party defined by factions, *The Japan Times*, 15 October, 2008, available at: <http://www.japantimes.co.jp/news/2008/10/15/reference/ldp-a-party-defined-by-factions> (Accessed 10 December, 2014)

Kohno, M., Rational Foundations for the Organization of the Liberal Democratic Party in Japan, *World Politics*, Vol. 44, No. 3, 1992, pp. 369-397.

Krauss, E., and Pekkanen, R., *The Rise and Fall of Japan's LDP – Political Party Organizations as Historical Institutions*, Kindle Edition, Ithaca and London, Cornell University Press, 2011, available at: <http://www.amazon.com>, (Accessed 9 august 2014)

Liberal Democratic Party of Japan, *Rules for election of President*, 2007, available at: <https://www.jimin.jp/english/the-president/rules/index.html>, (Accessed 10 December, 2014)

Liberal Democratic Party of Japan, *The Constitution of the Liberal Democratic party*, 2009, available at: <https://www.jimin.jp/english/about-ldp/constitution/index.html>, (Accessed 10 December, 2014)

Mie, A., As LDP rides high, are factions bidding time?, *The Japan Times*, 18. May, 2013, available at: <http://www.japantimes.co.jp/news/2013/05/18/national/politics-diplomacy/as-ldp-rides-high-are-factions-biding-time>, (Accessed 10 December, 2014)

Pekkanen, R., *The 2012 Japanese Election Paradox: How the LDP Lost Voters and Won the Election*, Washington, The National Bureau of Asian Research, 2012, available at: http://nbr.org/downloads/pdfs/PSA/Pekkanen_Commentary_121812.pdf, (Accessed 10 December, 2014)

Pekkanen, R., *The LDP Rises Again*, Washington, Center for Strategic and International Studies, 2013, available at: http://csis.org/files/publication/130213_Japan_Chair_Platform_Pekkanen_LDP_Rises.pdf, (Accessed 10 December, 2014)

Stockwin, J.A.A., *Dictionary of the Modern Politics of Japan*, London and New York, Routledge-Curzon, 2003

The Constitution of Japan, 1946, available at: http://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html (Accessed 10 December, 2014)

Yoshida, R., LDP policy panel calls the shots – not Diet, *The Japan Times*, 16 March 2004, available at: <http://www.japantimes.co.jp/news/2004/03/16/national/ldp-policy-panel-calls-the-shots-not-diet> (Accessed 10 December, 2014)